

חדש בקרבי

קרבן מלגות לחידושי תורה

מיסודו של
ר' שלמה מדמון ז"ל

בנשיאות
הרה"ג מרדכי יצהרי שליט"א

דבר המערכת

להיות ישר

מערכת הבחירות הנוכחית חושפת את מלתעותיהם ההרסניות של הגנים האנושיים, ומציגה את האינטרס האישי בקדמת הבמה, תוך כדי דריסת ערכים פשוטים ומתבקשים. ליבוי של שנאת חנם, יסיו של ציבורים שלמים אלו באלו, הפקעת השבת ברשות הרבים, ולו רק בכדי לקושש קול זמני - שהיום הינו ומחר איננו.

רבינו יונה מתמצת במשפט גאוני ופשוט כאחד את ההבדל בין הצלחתו של הצדיק ובין הצלחת הרשע, על פי הפסוק במשלי (כ"ה, י"ב): 'בעלוץ צדיקים רבה תפארת ובקום רשעים יחופש אדם'. הצדיק שרוצה להתרומם מפאר את סביבתו, מפרגן לה ומציע את תפארת מעשיו. הרשע, לעומת זאת, מנסה להתרומם על ידי ביזוי והשמצת הזולת.

דומה כי הלך היחידי ששווה ללמוד מעידן הבחירות, ובפרט בחדש אלול, זו העובדה שהאדם יכול להיות 'עיר פרא אדם יולד', או 'ישר'. די בהפניית מבט ימינה ושמאלה כדי להבין עד כמה פרא אפשר לצאת כשמונתקים מחיי תורה וקדושה. אפשר להיות 'פרא אדם' רק בכדי למלא בסחורה מעופשת הגדושה בשנאת חנם את ה'כל-בו' הזמני של האדם, בבחינת 'ידו בכל ויד כל בו'.

השיבונו ד' אליך ונשובה - חדש ימינו כקדם!

המערכת

מאמר פתיחה

הרה"ג ארז רמתי שליט"א
מח"ס בית תפילתי ובאר מרים

השופר - זכות העקידה

כיצד נחשבת תקיעת השופר 'כאילו עקדתם עצמכם לפני' בכל דור ודור?

עד ברכיו, כיון שהגיעו עד חצי הנהר הגיעו המים עד צוארו. באותה שעה תלה אברהם עיניו לשמים, אמר לפניו רבונו של עולם וכו', ועכשיו באו מים עד נפש. אם אני או יצחק בני טובע, מי יקיים מאמרוך? מיד גער הקב"ה את המעיין, ויבש הנהר, ועמדו ביבשה'.

הרי לנו מדברי המדרש כי לא די היה בעצם הנסיון של העקדה, אלא עוד הביא לו ה' מעכבים, שהיה יכול לפטור עצמו בטענת אונס מחמתם, אבל אברהם לא שת לבו אלא הלך בשמחה.

ולא רק זו, אלא 'אמר רבי אבא, אמר לו אברהם [לקב"ה], אפרש לפניך את שיחתי. אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע, וחזרת ואמרת קח נא את בנך, ועכשיו אתה אומר לי אל תשלח ירך אל הנער! אמר לו הקב"ה, לא אחלל ברייתי ומוצא שפתי לא אשנה. כשאמרתי לך קח מוצא שפתי לא אשנה, לא אמרתי לך שחטוהו אלא העלהו, אסקתיה אחתיה'. אברהם טוען לפני ה' כי שינוי הציוויים מן הקצה אל הקצה, כביכול מטלטל את הנפש בטלטלה עזה. כלומר, השמחה בבשורת הבן היתה עצומה, ואחריה בא ציווי ההופך את הקערה על פיה - כביכול לשחטו. ועד שאברהם כובש רחמינו ועושה רצונו יתברך בלבב שלם כפי הבנתו, ואומר לו ה' 'אל תשלח' - הרי כאן טלטלה לנפש בחזקה. וכל אלו אינם משפיעים על אברהם אבינו, אלא הוא עושה את רצון ה' בשלמות.

זהו הלימוד עובדנו ממעשה העקדה. לא רק עצם המעשה למסור בן, אלא כל הנלווה לזה - העיכובים והחשבונות שהיו בתוכם למנוע ולא נמנע, דיבור ה' אליו שנראה כשינוי מרגע לרגע ולא נמנע. היינו שאברהם אבינו ביטל את כל הרצון העצמי כלפי הבורא יתברך, ואין לו שום רצון אלא רצון ה'.

'אמר רבי אבהו, למה תוקעין בשופר של איל? אמר הקב"ה, תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני'. תקיעת שופר, מלבד עצם המצוה במעשה התקיעה דרחמנא אמר תקעו, יש בה את הענין שיהיה שופר של איל להזכיר העקידה. אבל אם זו רק סתם תקיעה, הרי שזוכרים את העקידה בלבד. מה שאין כן אם לוקחים את המשמעות של העקידה, ביטול הרצון העצמי כלפי מצוות התורה הקדושה ורצון הבורא יתברך, הרי שנישג עוד מעלה עצומה, 'כאילו עקדתם עצמכם לפני', שהרי הנכם עושים ממש מעשה אבות - ביטול הרצון של אברהם כלפי בוראו.

בגמרא ראש השנה (ט"ז ע"א) איתא, 'אמר רבי אבהו, למה תוקעין בשופר של איל? אמר הקב"ה, תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני'. דברי רבי אבהו בזה צריכים ביאור, כי אם היה אומר שעל ידי תקיעת שופר נזכה ויזכור הקב"ה על ידי זה את עקידת יצחק שבא האיל בתמורתו, ניחא. אך רבי אבהו מחדש כאן דבר נוסף, שעל ידי תקיעת שופר ייחשב הדבר לפני ה' 'כאילו עקדתם עצמכם לפני'!

ויש להבין, מה עושה קול בעלמא [כדאמרינן שם בגמרא, 'יום תרועה מכל מקום'] של שופר, לכך שייחשב הדבר עבורנו כעקידת עצמנו, שהוא דבר גדול ועצום - מסירות נפש לקב"ה?

לבאר ענין זה נראה, כי מתחילה עלינו להבין מהו הנסיון בעקידת יצחק. הן אמת כי עצם זה לקחת בן שהוא בן יחיד, והוא בן שבא אחר מאה שנה, ולשחוט אותו בציווי הבורא יתברך, זהו דבר גדול ומי יוכל לעמוד בו. אך כפי שביארו בעלי המוסר, היה כאן ענין עמוק יותר בנסיון העקדה. אברהם היה הראשון שיצא בריש גלי נגד כל העולם ומחה על ענין עבודה זרה. הוא נקרא אברהם העברי, שכל העולם (!) מעבר אחד, והוא מן העבר השני. אחת מסוגי העבודה הזרה היתה העברת הבן באש למוולך, מה שאסרה לנו התורה אחר כך באמרה 'ארור מעביר בנו ובתו באש'. והנה אברהם שנים רבות הולך ממקום למקום וטוען כי עבודה זרה אין בה ממש, ואסור להעביר הבנים באש, ועתה הקב"ה מבקש ממנו להעלות בנו לעולה. לכאורה, הרי זה נגד כל מה שלימד והנהיג משך שנים רבות, ומה יאמר לעולם?! אבל אברהם אבינו אינו שואל שאלות, אלא 'וישכם אברהם בבוקר' - בהשכמה, בזריזות, 'ויחבש את חמורו' - בעצמו, 'וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים'.

ואם לא די בזה, הא לנו מה שמואב במדרש 'קדמו השטן בדרך ונדמה לו כדמות זקן. אמר לו, לאן אתה הולך? אמר לו, להתפלל. אמר לו, ומי שהולך להתפלל, למה אש ומאכלת בידו ועצים על כתפו? אמר לו, שמא נשהא יום או יומים ונשחט ונאפה ונאכל. אמר לו, זקן, לא הייתי שם כשאמר לך הקב"ה קח נא את בנך, וזקן כמותך ילך ויאבד בן שנתן למאה שנה! תשמע מן המשטין ותאבד נשמה שתתחייב עליה בדין?! אמר לו, לא משטין היה אלא הקב"ה יתברך היה, לא אשמע ממך וכו'. כיון שראה שלא קיבלו ממנו, הלך ונעשה לפניו נהר גדול. מיד ירד אברהם לתוך המים והגיעו

משחק ב'קוביה הונגרית' בשבת

האם מותר לחזקי לשחק בקוביה שקיבל מסבתא, או שמא אסור מדין 'בורר'?

כ"ח נוקט בדעת הגרש"ז אורבאך זצ"ל שמוותר לשחק ב'קוביה הונגרית' בשבת, ואין בזה משום 'כותב' או משום 'צובע' ואף משום 'בונה' אין לאסור, שהכל סובב על ציר אחד ואין כאן מעשה בנין כלל, דהוי כמנורה של חוליות שמוותר לזקפה [ורק אם מפרק את הקוביה אסור לחברה שוב, משום 'בנין בכלים', או משום 'מכה בפטיש'].

והורה הגר"א דינר שליט"א (מ"ס חיים גליון 286) בשם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, שאם הקוביות המסודרות יוצרות תמונה, לכתחילה אין לשחק בה, כמבואר במשנה ברורה (סימן ש"מ ס"ק י"ז) לעניין ספר שכתוב עליו בראשי חודי דפיו אותיות או תיבות, דנכון להחמיר כשיש לו ספר אחר, כשיטת הפוסקים האוסרין לפתחו ולנעלו בשבת, כי על ידי הפתיחה שובר האותיות והוי כמוחק, וכשנועלו הוי ככותב. אבל המנהג כדעת הרמ"א והרבה אחרונים שמתירים, כיון דעשוי לנעול ולפתוח תמיד אין בזה משום מחיקה וכתובה, והוי כדלת הנסגר ונפתח תמיד דאין בו משום בנין וסתירה.

למעשה, נמצאנו למדים שמצד 'בורר', לדעת רוב הפוסקים מותר לשחק ב'קוביה הונגרית' בשבת. ויש אוסרים. ויש מחלקים שאם מסדר רק דופן אחד אסור, אך אם מסדר בבת אחת כל הדפנות מותר. מצד מוקצה מותר לכל הדעות. מצד כותב וצובע מותר לכל הדעות.

ואם הזזת הקוביה יוצרת תמונה או אות, הרי זה תלוי במחלוקת הפוסקים, ואין לשחק בה באופן כזה בשבת ויום טוב. אם מפרק את הקוביה אין לחברה שוב, אין להטביל את הקוביה הונגרית' בשמן כדי שיזוזו טוב יותר החלקים שלה.

שמצייר בשביל משחק, שוודאי יש בזה מלאכה גמורה.

ויסד את איסורו על מה שהשיב מרן הגרש"ז אורבאך זצ"ל (מאור השבת מכתב ח' אות ז') לשאלה, האם מותר לברור בשבת עצם מתוך הדגים, בכדי להראות לתלמידים מהו איסור בורר בשבת? והשיב: מסתבר שאסור, כיון שמראה להם שזהו בורר האסור בשבת!

ויש לפרש כוונתו, שכאשר המטרה שלו להראות לתלמידים את המעשה האסור זה עצמו נחשב בורר. דכל שמטרת השימוש הוא הברירה, אף שנהנה מזה עכשיו אין ההנאה מגדירו כבורר אוכל לאלתר. וגם כאן המטרה למיין ולהפריד כל חלק לצבע שלו ואסור אף שנהנה לאלתר, כיון שהברירה הוא עצם המטרה. ויש לדמותו לדברי המגן אברהם (סימן ש"כ ס"ק ז'), שאסור לסחוט בוסר לתוך אוכל אפילו לאלתר, ואין בזה היתר של ברירת אוכל לאלתר, כיון שאינו דרך אכילה.

אמנם הגאון רבי יוסף ליברמן שליט"א, בעל 'משנת יוסף', נקט דאין כאן איסור בורר במה שמרחק הפסולת, דהיינו הצבע שאינו צריך, מתוך האוכל דהיינו הצבע שצריך. וכך העלה בשו"ת משנת יוסף (חלק ז' סימן פ') שהתיר הגרש"ז אורבאך זצ"ל לשחק ב'לגו' בשבת כיון שאין מעשיהם לקיום ולמשחק בעלמא. ולפי זה גם הותר לשחק ב'פזל' שהיא תמונה שחתוכה לחיתוכים שונים, וגם כאן יש להתיר מכה סברא זו.

גם בספר שלחן שלמה (שבת חלק ג' סימן ש"מ הערה

בני משפחת כהן מבנייברק נסעו לשבת, לסבא וסבתא המתגוררים בעיר ירושלים. בערב שבת, לפני צאת הנכדים החביבים לבית הכנסת, הפתיעה הסבתא את נכדיה, והעניקה להם מתנה: קוביית הפלא, הנקראת כיום 'קוביה הונגרית'.

בליל שבת, לאחר הסעודה רצה חזקי לשחק בקוביה, אך אחיו הגדול מרדכי עצר אותו: 'רגע, מותר בשבת לשחק בקוביה?'

הם ניגשו אל הסבא, שישב סמוך לשלחן כשהגמרא בידו, ושאלו אותו. הוא הרהר קמעא, והחל למנות את הדינים

השייכים לקוביה ההונגרית (כפי שהובאו בגליון עומק הפשט): א', איסור 'בורר'. ב', מלאכת 'כותב' ו'צובע' ביצירה, ו'מוחק' בפירוק. ג', איסור 'בונה' בבניה, ו'סותר' בהריסה. ד'. אם אכן אסור לשחק ב'קוביה הונגרית' בשבת, האם הקוביה נהפכת ל'מוקצה'?

אנו נעסוק כאן בפרט דין 'בורר', האם שייך בקוביה ההונגרית. לדעת הגרמ"מ פוקס שליט"א (כפי שביאר בהרחבה בקונטרס 'דברות מנחם' ירושלים תשע"ו) אסור לשחק בשבת ב'קוביה הונגרית' מכה איסור בורר, שהרי כל הריבועים מעורבים בשלל גוונים וכל מטרת המשחק הוא לברור ולמיין את הצבעים, ומשחק שכל מהותו למיין את הצבעים וליהנות מעצם מעשה הברירה אסור מטעם בורר. וכן נקט בספר שבת כהלכה (פרק י"ב הערה ר"ג). ומה שרצו להתיר משום משחק, אדרבא, המשחק הוא המלאכה האסורה, ואין בזה שום היתר. משל למה הדבר דומה - למי

לחיזודא

פעם אחת, בשעות הקטנות של ליל יום שישי, החליט הרה"ק רבי דוד מטאלנא לנסוע למקום רחוק לשבת. הוא העיר את העגלון שלו, אך זה לא הסכים לקום מהשינה ולנסוע עם הרבי: מזג האוויר היה קשה מאד, גשמים ושלגים, בוץ ורפש. אך רבי דוד כפה עליו לקום ולנסוע עמו, והם קשרו את המזחלת לעגלה, כדי שיוכלו לנסוע בשלג. למזחלת היה פעמון גדול, שכשהיו נוסעים עליה היה הפעמון משמיע קול גדול, כדי שאם תבוא מזחלת שניה שלא תיתקל בה.

לאחר שיצאו לדרך, שמעו לפתע קול פעמון גדול של מזחלת שניה. שאל רבי דוד את העגלון, 'מיהו שנסוע שם בעגלה השניה, בשעה כזו באמצע הלילה, ובשלג נורא שכזה?'

השיב לו העגלון: 'זה יכול להיות, או רבי או גנב... גנב בורח שלא ירדפו אחריו, ורבי יש לו רעיונות כאלו, לצאת פתאום באמצע הלילה בשלג...'

ומאז היה רבי דוד משנן תמיד את דברי העגלון וחוקק את המסר שבהם על לבו: 'או רבי, או גנב...'

יש לחקור

- בדין עיקר וטפל שבהלכות ברכות יש לחקור, האם דין זה קובע רק שהטפל הוא מאכל אחד עם העיקר ובטל לעיקר, וכשמברך על העיקר הברכה חלה גם על הטפל. או שמא הדין של עיקר וטפל מחדש שאפילו כשהטפל הוא מאכל נפרד מן העיקר, ויש לפניו שני מאכלים, מכל מקום הטפל הינו טפל לעיקר, ונגרר אחר העיקר. כלומר, כשמברך על העיקר הרי הוא מפקיע את חיוב הברכה מהטפל.
- מצוי שבשבת בבוקר מקדש אחד על היין, והשומעים רק טועמים מן היין, ומסופקים אם טעמו כשיעור ואוכלים כזית מזונות כדי שיהיה קידוש במקום סעודה. ונחלקו הפוסקים האם ניתן לכלול את הברכה האחרונה, 'על הגפן', בתוך ברכת 'על המחיה'. ויש לחקור לפי מה נקבע דבר זה, האם הולכים אחר המציאות, שבפועל נהנה מדבר נוסף משבעת המינים, וממילא יכול לכלול אותו בברכה. או שמא הולכים אחר הדין, ורק אם מחויב מדינא לברך אחר הדבר השני שהוא משבעת המינים, או אז יכול לכלול אותו בברכה.

האדם נחשב 'עולם קטן':

אם 'עולם' הוא בעיני עצמו - הרי הוא קטן.

ואם קטן הוא בעיניו - הרי הוא 'עולם'.

(רבי נח מלכוביץ)

בשם אומר

הבית היהודי

הרה"ג יואב עובדיה ג'ובלי שליט"א

ואהבת לרעך כמוך

מה הקשר בין הכרת הטוב לאהבת הזולת?

נפתח בציטוט מדברי רבותינו, בגמרא במסכת יבמות (ס"ב ע"ב): 'תנו רבנן, האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו וכו', עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך'.

בטוחני שלכל אדם מוקשה מאמר חז"ל זה, שהרי על כל אדם נאמר: 'ואהבת לרעך כמוך', ודרשו חז"ל - כמוך ממש? והאבן עזרא (שם) פירש: שירצה שכל הטוב שהוא רוצה לעצמו, יהיה גם לרעו. וחוזרת השאלה, מהו המיוחד באיש ואשתו?

אבל באמת החילוק הוא ברור, ונכתב בפירוש על ידי נותן התורה: 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו, ודבק באשתו והיו לבשר אחד'. בין איש ואשה נדרשת אהבה של דבקות, והיא שונה מאהבת הזולת.

וכאן המקום להביא את דבריו הנפלאים של הסטייפלר על מימרא זו, וזו לשונו: 'ברור שאין כוונת חז"ל לאהוב אשתו מצד אהבה הטבעית לנשים, אלא לאהבה מסוג אהבת חברים, כי היא חברתו ואשת בריתו, ויש להם עניינים משותפים, וכל אחד מסייע ונסתייע זה לזה. וכן האהבה מצד הכרת טובה, שיצריך בדעתו אלו לא היה משיג אשה בשום אופן והיה נשאר גלמוד, כמה צער למכאוביו היה לו מזה, ועל ידי אשתו הוא מסודר בחיים שלו'.

ועניין הכרת הטובה הוא גדול לאין שיעור. ובחז"ל (במשנת רבי אליעזר פרק ז) אמרו, שכל הכופר בטובתו של חברו, לסוף כופר בטובתו של קונו, ועין שם שהחמירו מאד בזה. ועל אהבה כזו חייבו חז"ל, ואהבה זו אינה ממידת התאוה כלל, רק מאחת המידות הטובות שמחייבים בזה וכו'.

נשים לב ליסוד העצום שגילה לנו הסטייפלר, והוא מסתכם בשתי מילים: 'הכרת הטוב'!

ובאמת, נקודה זו שופכת אור על חסנו של הבית היהודי, ועל הכלים הנפלאים שאותם יכולים בני הזוג לאמץ. על ידי כך הם יזכו לחיות את כל ימיהם בדבקות אמיתית, וזוהי הערובה לחיים מאושרים: הכרת הטוב, ושוב הכרת הטוב, עד אין סוף...

שולחן מלכים

הרה"ג יוסף צברי שליט"א
רב ומו"ץ באלעד

מפניני חכמי תימן על פרשיות החודש

קיום העולם על ידי דין אמת / נצחוננו המובטח של היוצא למלחמה / מעלת התשובה בחודש אלול / ספרי התורה הקדושים שמנעו את גניבתם

פרשת נצבים

'כי הוא חייך ואורך ימך' (ל, כ)

הגאון רבי חסן צאירי זצ"ל היה רבה של העיר אלמסילה שבמחוז שרעב, בדור האחרון קודם העליה לארץ ישראל.

אהבת התורה היתה אצלו עיקר העיקרים. בסעודות השבת, מלבד הקידוש והאכילה, היה לומד ולומד ללא הרף. רבי חסן היה לומד את המדרשים על סדר הפרשה, ולימוד זה מילא את כל סדר ישיבתו בשולחן, עד שכמעט לא היה רגיל לשיר בשולחן שבת.

בני ביתו מספרים, כי למרות שחיו בבית אביהם כל השנים, מעולם לא ראו אותו ישן. תמיד דמותו של אביהם עמדה לפניו כאשר הוא יושב והוגה בתורה, עד לשעות המאוחרות. קודם שעלה על יצועו, היה נוהג ללמוד משניות בעל פה במשך כשעה וחצי, מנהג שהתחיל בו בילדותו, ולא עזבו כל ימי חייו. בניו מספרים כי הם היו נרדמים לקול שינון המשניות של אביהם, וכאשר קמו, היו רואים את אביהם לאחר כמה שעות של עמל התורה, בהיותו מאחר לישון ומקדים להתעורר..

רבי חסן עלה לארץ ישראל, והתיישב בעיר פתח תקוה. באחד הימים קיבל רבה של פתח תקוה, הגאון רבי ראובן כץ זצ"ל בעל 'דגל ראובן', שאלה הלכתית מסובכת, עליה חתום אדם שלא הכירו בשם: 'חסן צאירי'. השואל כתב לו שהפנו אליו שאלה הלכתית, והיות ויש בעיר 'מרא דאתרא' - הוא רבי ראובן כץ, הוא לא חפץ לפסוק בה מבלי להתייעץ מקודם עם רב העיר. רבי ראובן כץ התפעל מאוד מכותב המכתב, שגדלותו התורנית נודעה בין השיטין ממכתבו. הוא החזיר לרבינו, כי ניכר מדבריו ששאלתו 'שאלת חכם' היא, ומבין השורות כבר נראה כיצד היה בדעתו של רבי חסן לפסוק, והסכים עמו.

לאחר תקופה הכיר הרב כץ יותר את רבי חסן, והעריכו כערכו הרם, וכך היה מעשה: באחד הימים הזדמן לרבינו להיות בבית הדין בפתח תקוה. באחד הדיונים, הסתפקו הדינים ביניהם בדין מסוים, והיו צריכים בו הכרעה הלכתית ברורה. הדיינים החלו לברר בין גדולי הדור ההוא, מי יוכל להכריע בשאלתם, והרימו הם טלפונים לכמה דינים ורבנים. לאחר שראה מארי חסן כי לא מצאו הרבנים מענה לשאלתם, פנה לאב בית הדין הרב כץ, ולחש על אזנו כי עליהם לעיין בספר פלוני במקום פלוני, ושם ימצאו תשובה לשאלתם. הרבנים עשו מיד כדבריו, ומה הופתעו לגלות כי באותו ספר נמצאה תשובה ברורה לשאלתם. או אז הכירו הם בגדלותו התורנית של רבי חסן, ועוד יותר - במידותיו המיוחדות, שכל אותה העת שלא נדרש לשאלה ישב בשקט דומם, למרות שידע את התשובה ומקורותיה.

פרשת שופטים

'שופטים ושופטים תתן לך' (ט"ז, י"ח)

הגאון רבי חיים סנאני זצ"ל, בחיבורו הנפלא מקום מקדש, ביאר את מעלת הדיין שדן דין אמת, שהוא גורם לקיום העולם, וזהו 'שופטים ושופטים תתן לך', ראשי תיבות 'שותל', כי הדין שותל העולם, מייסדו, מקיימו ומעמידו.

ראיה לדבר הביא הרב מדברי חז"ל באבות: 'על שלושה דברים העולם עומד, על האמת ועל הדין ועל השלום, שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם'. הרי שהעולם עומד ומתקיים על דין אמת.

שלושה דברים אלו שהוזכרו במשנה כקיום העולם, רמוזים הם בפסוקי הפרשה, המבארים את מעלת השופטים, ואלו: 'ושפטו את העם' - זהו הדין, 'משפט צדק' - זוהי האמת, 'לא תטה משפט' - זה השלום, שאם יש הטיית דין אין שלום. וכיון שיש דין אמת, לזכות הזכאי ולחייב את החייב, הרי ממילא השלום בא ביניהם.

פרשת כי תצא

'כי תצא למלחמה על אויבך' (כ"א, י"ג)

בדרך מוסרית ביאר הגאון רבי סעדיה אלנדאף זצ"ל, בספרו עץ החיים, כי במלחמת היצר הרע הכתוב מדבר. וזהו: 'כי תצא למלחמה', אם יוצא האדם למלחמה על יצרו, מובטח לו ש'ונתנו ה' אלהיך בידך', שה' יסייענו לנצחו, שכן הבא להיטרה - מסייעים בידו.

לאחר שמתגבר האדם על יצרו, נאמר בו 'ושבית שביו', הן העבירות ששבה היצר מן האדם ומקטרג בו עליהן. וכאשר חוזר האדם בתשובה נהפכות עבירותיו לזכויות, וזהו 'ושבית שביו' - היינו שביו ששבה כבר, חוזר אתה ומשיב אותם אליך, ואלה הן העבירות הנהפכות למצוות.

פרשת כי תבוא

'השקיפה ממעון קדשך מן השמים' (כ"ו, ט"ז)

הגאון רבי יעיש קורייני זצ"ל, בעל מחמדי שמים, רימז בפסוק זה את ענין תשובת השק, ואת מעלת התשובה בחודש אלול, החל בימים אלו - בהם נקראת פרשת כי תבוא:

'השקיפה' - אותיות השק יפה. ובאו ללמדנו, כי האדם החוזר בתשובה בשק ובתענית, מועילה תשובתו להכניע את היצר הרע וכל כוחות הטומאה.

והוסיף הרב: 'וכל שכן וכל שכן בימים אלו, הימים הנוראים, שצריך בהם תשובה שלימה בשק ובתענית ואפר בכיה והספד, שראשי תיבות שלהם עולה תשובה'.

וסופי תיבות 'ממעון קדשך', בגימטריא באלול (עם הכולל), כי התשובה יפה ביותר מאד באלול, כי בחודש אלול תהיה השקפה טובה על ישראל.

בנין נעורים
הרה"ג בועז משה שליט"א
משגיח בישיבת 'דרך חיים'

תשובה - 'בפיך ובלבבך לעשתו'!

איזה יצר-הרע חדש התעורר בדוריני, וכיצד ניתן להתמודד עמו?
שאלה: עם התקרבותם של זמני התשובה, אלול והימים הנוראים, מתעוררת בקרבי תהיה, האם אכן באפשרותי לעשות שינוי מהותי בדרכי? כאשר אני בוחן את עצמי בפגנות, אינני משוכנע כלל שהדבר בידי, והדבר גורם לי לחשוב: הלא ברוך השם הנני שתול בבית ה', לומד די בהתמדה, מתפלל פחות או יותר בכוונה, משתדל לקיים את מצוות ה', ולהתרחק מעבירות שבין אדם למקום ושבין אדם לחברו במידה זו או אחרת. 'ומה רע, אם כך, אם אשאר באותה הדרגה הרוחנית בה אני עומד כעת'?

תשובה: שלמה המלך אומר 'אִרְח חַיִּים לְמַעַלָּה לְמַשְׁפִּיל לְמַעַן סוֹר מִשְׂאוֹל מָטָה' (משלי ט"ו, כ"ד). ובביאור הגר"א שם מבאר, שהאדם נקרא 'הולך', שצריך לילך תמיד מזרחה לדרגה, ואם לא יעלה למעלה, יירד מטה מטה, חס ושלום, כי אי אפשר שיעמוד בדרגה אחת.

ובכן, ראשית יש להפנים ידיעה יסודית זו, כי אדם שאינו מתקדם בעבודת ה', הינו בהכרח נסוג! היצר, שהינו 'מלך זקן וכסיל', יודע היטב חוק טבע זה, ולכן עמל הוא להערים מכשולות ואבני נגף בדרכו של בן העליה, כדי למנוע את התקדמותו בעבודת ה'. בידעו, כי אם אך יצליח לייאשו ולרפות את ידיו מלהוסיף ולעלות, מובטח הוא כי ירד מטה מטה, חס ושלום.

הגמרא בקידושין (ל' ע"ב) אומרת 'יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום'. כלומר, דרכים מגוונות יש לו ליצר הרע בעבודתו, ובכל יום ממציא הוא אופנים חדשים בהם יוכל להכשיל את האדם.

הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, בספרו 'חוט שני' (יום הכיפורים עמוד ל"ב), מגלה, כי בדוריני מצא לו היצר הרע דרך חדשה, ואלו דבריו המאירים: 'בדוריני נתחדש יצר הרע חדש לעכב את התשובה, והוא, שמכניס לאדם מחשבה - אינני יכול. דהיינו כשצריך לשנות את הנהגתו, הוא חושב לעצמו שזה מעל לכוחות נפשו, וזה בגדר אי אפשר בשום אופן, וממילא הוא מורה היתר לעצמו שהוא פטור מזה, שהרי אונס רחמנא פטריה... והמתבונן יראה כמה השטן הזה, רחמנא ליצלן, מרקד בינותינו'.

אם כן, אפוא, מוטל עלינו למצוא את הדרך בה נוכל להתמודד עם יצר הרע חדש זה, ומהי אכן הדרך?

הגמרא בקידושין שם אומרת: 'ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לוי'. ואכן, כך היא מידתו של הקדוש ברוך הוא, שהוא עוזרו, וכדברי הגמרא ביומא (ל"ח ע"ב): 'הבא ליטהר, מסייעין אותו'!

אולם על מנת לזכות לסיוע זה של הקדוש ברוך הוא ישנו תנאי קריטי, ואף הוא מבואר בדברי הגר"א בביאורו למשלי, על הפסוק 'אֶגְלַת אֲדָם תִּסְלַף דָּרְכּוֹ וְעַל ה' יִצְעַף לְבָבוֹ' (י"ט, ג), וזה לשונו: כי אמרו ז"ל 'בא ליטהר מסייעין אותו', ולפעמים אדם מתחיל ללמוד תורה ולעשות מצוות, ואחר כך פורש, מחמת שקשה לו מאד, לפי שאין מסייעים לו. וזועף על ה' למה לא סייעהו, ובאמת הוא מחמת אולתו. והיינו כי כל אדם צריך לילך לפי מדרגתו, ולא יקפוץ, ואז ילך לבטח לדרכו, אף כי יסייעהו, אך זה האדם לא התחיל לילך בדרכו, לכך לא סייעהו, עכ"ל.

כלומר, הכלל ש'הבא ליטהר מסייעין אותו', מסיוג בתנאי ש'לך לפי מדרגתו ולא יקפוץ'! ובנקודה זו עצמה היצר מוליכנו שולל. מראה הוא לנו את שיא השלימות בעבודת ה', כמוכרחת לנו עכשיו ומיד, ופחות מזה כביכול איננו שווה כלום, ואנו נסוגים אחור בהשלמה, שהרי דרגות אלו הינן באמת מעבר לכוחותינו...

אולם, 'מֵאִיִּבִי תַחֲפִמְנִי' (תהלים ק"ח, צ"ח). מכלי אומנותו של היצר הרע ניקח לעבוד את ה', 'היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה ועובד' (שבת ק"ה ע"ב). ואף אנו נאמר: היום עשה מצוה קטנה זו, ולמחר עשה מצוה קטנה זו, עד שזוכה להיות עבדים נאמנים לו יתברך, לעובדו בכל לבבנו ובכל נפשנו.

'פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מוחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרניות נכנסות בו' (שיר השירים רבה פרשה ה' סימן ב').

עלה נעלה, פי יכול נוכל לה!

ואסיים בתפילה, שכשם שנגאלו ישראל ממצרים בזכות שלא שינו מלבושם, כך נזכה בזכות זו להיגאל מהגלות שאנו מתאבלים ומתאוננים בימים אלו עליה, במהרה בימינו אמן.

הבריאות כהלכה
הרה"ג יחזקאל אסחייק שליט"א

רפואה אישית' - כבדהו ושאלהו

מי מבין מהר כשמסבירים לו לאט?...

שיטתו של הרופא היטב במאמרו הקודם, ההבדל בין רפואה ציבורית לרפואה אישית, יש להגיע למסקנה החשובה הבאה, שלעניות דעותי היא בלתי נמנעת. כל אדם שבריאותו חשובה לו חייב לנהל בעצמו מעקב תקופתי על תיקו הרפואי האישי, ולא לסמוך בכך על אף רופא או קופת חולים, שיעשו כביכול את העבודה - במקומו ובעבורו.

אמנם הנך בודאי חבר בקופת חולים, ויש לך רופא משפחה כפי שזה נקרא. רופא זה אף מחזיק במחשב שברשותו את כרטיסך הפרטי ובו כל נתוניך הרפואיים שנחשפו, כולל טיפולים שעברת, תרופות שאתה נוטל וכו'. ואולם, גם אם לא תדפוק על דלתו במשך עשר שנים רצופות, הוא לא יתקשר אליך אפילו פעם אחת בכדי לבדוק מה קורה אצלך! חשבת פעם על זה? 'הנחת העבודה' שלו הינה, שאם תהיה לך בעיה, אתה כבר תגיע אליו... בטווח של עשר שנים ברור שקורים שינויים אצל האדם, יתכן שבריאותו מתערערת בהתמדה, ובכל זאת, אין מי שישים לב לכך ויבדוק.

לא אחת, חולה בא אל רופא המשפחה עם תוצאות של בדיקות דם וכדומה, שהרופא מגלה בהם מחלה חדשה, שלא היתה ידועה עד היום לחולה, ואולי היא באמת חדשה אצלו. הרופא יסתפק במשפט קצר בן מילים ספורות: 'אדוני, יש לך בעיה זו וזו (כאן הוא ינקוט בדרך כלל בשם לועזי בלתי קליט), עליך לקחת תרופה פלונית. הנה אני נותן לך מרשם לבית מרקחת. שלוש פעמים ביום לפני הארוחה. בבקשה. הפציינט הבא'...

לא מדובר בתיאור דמיוני, אלו מעשים שבכל יום. כמובן שבכל כלל ישנם יוצאים מן הכלל (ותבוא עליהם הברכה) הרופא לא מספר לו על הגורמים שבעטיים הוא הגיע למחלה זו, ומה עליו לעשות כדי שהיא לא תחריף בעתיד, ומה הן שיטות הטיפול הנוספות למחלה זו, אם ישנן, ומהו הסיכון והסיכוי בכל אחת מהשיטות, וכדומה. לכן, אל לך להיות סמוך ובטוח על הרופא, ואל לך ללכת אחריו כסומא בארובה. עליך לשאול ולברר כל דבר מבלי לחשוש לקוצר רוחו או גערותיו. עליך לזכור כי מדובר כאן בחיים שלך ולא בחיים שלו. יתכן ואף כדאי לך לחפש רופא אחר שיניח את דעתך.

מתוך הספר 'חיים בריאים כהלכה'.
להזמנת הרצאות ושאלות:
03-6187876

מתוך הדברים שהתבארו היטב במאמרו הקודם, ההבדל בין רפואה ציבורית לרפואה אישית, יש להגיע למסקנה החשובה הבאה, שלעניות דעותי היא בלתי נמנעת. כל אדם שבריאותו חשובה לו חייב לנהל בעצמו מעקב תקופתי על תיקו הרפואי האישי, ולא לסמוך בכך על אף רופא או קופת חולים, שיעשו כביכול את העבודה - במקומו ובעבורו.

אמנם הנך בודאי חבר בקופת חולים, ויש לך רופא משפחה כפי שזה נקרא. רופא זה אף מחזיק במחשב שברשותו את כרטיסך הפרטי ובו כל נתוניך הרפואיים שנחשפו, כולל טיפולים שעברת, תרופות שאתה נוטל וכו'. ואולם, גם אם לא תדפוק על דלתו במשך עשר שנים רצופות, הוא לא יתקשר אליך אפילו פעם אחת בכדי לבדוק מה קורה אצלך! חשבת פעם על זה? 'הנחת העבודה' שלו הינה, שאם תהיה לך בעיה, אתה כבר תגיע אליו... בטווח של עשר שנים ברור שקורים שינויים אצל האדם, יתכן שבריאותו מתערערת בהתמדה, ובכל זאת, אין מי שישים לב לכך ויבדוק.

לא אחת, חולה בא אל רופא המשפחה עם תוצאות של בדיקות דם וכדומה, שהרופא מגלה בהם מחלה חדשה, שלא היתה ידועה עד היום לחולה, ואולי היא באמת חדשה אצלו. הרופא יסתפק במשפט קצר בן מילים ספורות: 'אדוני, יש לך בעיה זו וזו (כאן הוא ינקוט בדרך כלל בשם לועזי בלתי קליט), עליך לקחת תרופה פלונית. הנה אני נותן לך מרשם לבית מרקחת. שלוש פעמים ביום לפני הארוחה. בבקשה. הפציינט הבא'...

לא מדובר בתיאור דמיוני, אלו מעשים שבכל יום. כמובן שבכל כלל ישנם יוצאים מן הכלל (ותבוא עליהם הברכה) הרופא לא מספר לו על הגורמים שבעטיים הוא הגיע למחלה זו, ומה עליו לעשות כדי שהיא לא תחריף בעתיד, ומה הן שיטות הטיפול הנוספות למחלה זו, אם ישנן, ומהו הסיכון והסיכוי בכל אחת מהשיטות, וכדומה. לכן, אל לך להיות סמוך ובטוח על הרופא, ואל לך ללכת אחריו כסומא בארובה. עליך לשאול ולברר כל דבר מבלי לחשוש לקוצר רוחו או גערותיו. עליך לזכור כי מדובר כאן בחיים שלך ולא בחיים שלו. יתכן ואף כדאי לך לחפש רופא אחר שיניח את דעתך.

ככל שתדע יותר על עצמך, כך תוכל לקבל באותן דקות שהרופא נותן לך - תועלת יותר גדולה. ככל שתדע פחות, כך יקשה על הרופא להעביר לך את המידע שהוא יכול לתת לך והתוצאה תהיה שתון דקות ספורות תצא עם מרשם בידך. אולי המרשם יועיל לך, אבל לבטח הוא לא יחכים אותך, ולא ימנע ממך את הביקור הבא אצל הרופא.

אינך חייב להיות רופא או סטודנט לרפואה לצורך זה. די בכך שתשאל את הרופא ותבקש

לקט הלכות לחודש אלול

חודש אלול

חודש אלול, חודש 'הרחמים והסליחות'. חודש בו הרעיה - כנסת ישראל, משתוקקת ומתאוה לקרבת ה'דוד', לשוב אליו מאשר רחקה ממנו במשנות מעשים, קירבה מוחלטת ללא הפסק וחייו כלל כבימים ראשונים, לקיים הנאמר, 'אני לדודי' ומנגד אליה, אף הוא יראה לה חפה יתירה, נאווה היא אף כי שחורה, לאמצה לסעדה לקרבה אליו, לקיים הנאמר, 'ודודי לי'. ומקרבה משולבת זו פנים בפנים, בהארת פנים, המבטאת אהבה ללא מיצרים, נתפנה מהותו של חודש זה ואופיו, חודש 'הרחמים' [תרגום ארמי לתיבת 'אהבה', הוא רחמים].

וכבר מימים ראשונים הקבעה בחינה זו של החודש, עת נצטווה משה רבינו לעלות ההרה לקבל לחות שניות. ותמורת חרון הושפע רצון. ומני אז ולדורות, בחינה זו לא מְשָׁה מימים אלו, להיותם ימי הרחמים והסליחות.

אמירת האשמורות

ועל כן נהגו אבותינו כשאר קהילות ישראל אשר בספרד, ממחרת ראש חודש אלול. להשיכם בעוד לילה, תחילת אשמורה אחרונה. להתאסף בבתי כנסיות, לשפוך שיחה לדרוש סליחה מאדון האדונים. באמירת סליחות במיתון ובנחת, עד בוא עת תפילת השחר. ולכן יאה לכן נאה תואר פְּנוּן בשם 'אשמורות', על דרך הכתוב 'קומי רוני בלילה לראש אשמורות, שפכי כמים לבך, נוכח פני ה''. (איכה ב', י"ט). וכתב מהרי"ץ בהקדמת סדר האשמורות, וזה לשונו: 'והחייב בכל זה מוטל יותר על תלמידי חכמים, להיות ראשונים לבוא לבית הכנסת בהשכמה, כדי שמהם יראו עם הארץ וילמדו מוסר בקל וחומר'. ע"כ [וראו הדבר מאוד לעבור על כל דברי הקדמתו שם בעיון רב ודקדוק לשון. המה הדברים, חוצבי להבות אש אמרים, לעורר ישנים להקיץ נרדמים, להעצים התודעה וּשְׁגָב השעה, בעת בא עתה. ובמתק לשונו בדיוק אמרים כדרכו בקודש, החזיר היטב את התבונה וההבנה, תוך הלהבת הלב והעצמת השעה. בגדלות ונוראות אמירת הסליחות בעת הזו, להיות האדם נכון כראוי עומד על מקומו הראשון קודם החטא, לפני בא יום ה' הגדול והנורא].

וכיוון שהנהגה מיוחדת זו טומנת בחובה הלכות והליכות שונות, על כן ייחד את הדיבור בכך, וזה החלי.

זמן אמירתן

המנהג הפשוט בכל תפוצות ישראל לומר סליחות בתחילת אשמורה אחרונה ואילך, והוא המובחר שבזמנים. וכמו שהובא זכרו בתפאליל והרמב"ם (פרק ג' מהלכות תשובה הלכה ד'). וכן הורה על כך בהגהות המנהגים (טירנא), שאז הוא עת רצון, בו שט הקב"ה בעולם הזה בשלש שעות אחרונות של הלילה (יעוין גמרא מסכת עבודה זרה ג' ע"א), והובאו דבריו בספרי האחרונים.

ואף על פי כן, כבר מחצות הלילה ניתן לכתחילה לאמון, כמו שמבואר בשער הכוונות (דרוש א' דערבית דף ג' ע"ד) [ובתכלאל מהר"י בשירי נזכר שהיו כאלו שחזרו לישון לאחר הסליחות קודם התפילה, אלמא אלו הקדימו לאמרם לאחר חצות, ויש לדחות. ועיין עוד בעץ חיים (דף מ"ד ע"ב) פסקת

המנהג הפשוט ידוע הוא, שכל הציבור מתעטפים בטלית לאמירת האשמורות, להיותם באימה בעת מרומומה (יעוין שתילי זיתים סימן ח' ס"ק ה'). וכיוון שנעשית העטיפה קודם זמן ציצית, יזהר שלא יברך עליה, אלא רק בהגיע עתה ושעתה. ובדרך כלל הדבר נעשה לאחר אמירת האשמורות קודם התפילה, שאז גם מניח את התפילין. ויש הנוטלים בעת הזו (לאחר עלות השחר) את ידיהם שנית (בלא ברכה), מספק חשש רוח רעה.

אכילה ושתייה נאסרת מעלות השחר, כיוון שהגיע זמן תפילה. ולכן מי שהחל לשנות קודם לכן, יזהר שלא ימשך בהן אף לאחר מכן (שולחן ערוך סימן פ"ט סעיף ה'). אולם אם שותה קפה או תה וכדו' בתוספת סוכר כדי להמתיק מריירות משקין אלו, מותר.

מנהגות אמירת האשמורות

לעתים בתחילת אמירת האשמורות אין מניין עשרה, וישנם מספר עניינים התלויים בכך. אין אומרים את הקדיש שלאחר 'והוא רחום', וממשיכים לומר סליחות כרגיל. ואף כשהגיעו לאחר מכן אנשים והשלימו למנין, שוב אין אומרים אותו, כיוון שכבר נדחה, וסומכין על הקדיש שתקבל' הנאמר בסוף האשמורות. אולם יש לידע שלעתים אף בקדיש זה אין מנין, כגון שיצאו מכלל הצבור לחוץ להכין את עצמם לתפילה. ובה קיימא לן כדעת הרמב"ם בתשובה (פאר הדור סימן ס"א) ומרן בשולחן ערוך (סימן נ"ה סעיף ג'), שאין אומרים אותו אלא אם כן יש עשרה בפועל בזמן אמירתו, דלא כהרמ"א שם. ולכן יש לבדוק קודם אמירתו אם יש עשרה.

כמו כן, הסליחות הנאמרות בלשון ארמי, מנהגיני לאמרן כרגיל אף כשאין שם עשרה, למרות האמור בתלמוד (שבת י"ב ע"א, סוטה ל"ג ע"א) 'לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמי, והיינו ביחיד, אלא אם כן יהיו עשרה ששכינה בנייהם. מכל מקום מנהגיני פשוט לאמרן אף ביחיד. ויש לכך סמוכין רבים בהלכה, גם בלא שנאמר שהמנהג עיקר.

אמירת שלש עשרה מדות של רחמים, אינה נאמרת פחות מעשרה (שולחן ערוך סימן תקס"ה סעיף ה'). והמנהג כאשר אין מנין בזמן אמירתן או כאשר אומרים ביחיד, לומר את שם הוי"ו ברוך הוא בחילוף אותיות א"ת ב"ש, כן - מצפ"ץ מצפ"ץ (ריב"ז הזהב שם, עץ חיים דף נ"ז ע"א).

אמירת 'אשמורות' נעשית כשהציבור יושבים ושליח ציבור בלבד עומד, מלבד ב'יודיו' שכולם עומדים עד 'מיוחד באהיה אשר אהיה', שאז חוזרים לישב [ובקטע זה של עמידה, נעשה ה'יודיו' בנוסף לכך בכפיפת ראש וקומה. ובהגיע לפסקת 'לה' אלהינו הרחמים והסליחות', כולם מגביהים את הראש לעמוד בזקיפה]. ובעת אמירת שלש עשרה מדות של רחמים, מנהג הבלדי בעיקר להמשיך לישב, ויש מן השאמי שעומדים (יעוין בענין זה באורך בשו"ת אורן שלחמים חלק ב' סימן מ"א).

המנהג לתקוע בשופר תשר"ת לאחר אמירת כל סדר 'אשמורות', ויש מן השאמי שנוהגים לתקוע בשעת אמירת שלש עשרה מדות של רחמים, בכל פעם שנאמרים [ובאלו יש התוקעים לאחר ה' ה', ויש מ'נוצר חסד לאלפים'. ואף כשיש מנין מצומצם רק עם התוקע, ניתן לאמון, כיוון שבהמצאות עשרה אנשים שכינה שורה. ואין כאן ענין אמירה בדוקא].

יהי רצון שהקב"ה יאזין שווענתנו, ואל יפן כלל למעלנו, אכ"ר.

קדמו עיני אשמורות, ודוק]. ואמנם אף שניתן להקדימם קודם לאשמורה אחרונה, מכל מקום יש לזהר מאוד מלהקדימם קודם לחצות הלילה, שאז 'הוא עת הסתרת האור ושעת שלטון ממוני' הדין פחד לילה, ודבר באופל יהלך בר מינו. ובהזכרת ה"ג מדות אנו רוצים למנעם מפעולתם, וראוי שנראה פן יתקנאו בנו ח"ו'. (תשובת הרמ"ז סימן ל'). וכתב עוד שם, שהאומון בעת הזו קרוב הוא לקיצוץ בנטיעות. והובאו דבריו בספרי האחרונים. וכבר בתימן היה מי שרצה לאמרם בתחילת הלילה, ולא חדל מכך עד שגערו בו הרבנים (יעוין 'אשמורה בלילה' עמ' כ"ב).

ועל כן, כל שהקושי עמו לקום השכם בבוקר, היות שמשבש לו את שאר סדרי היום, יראה תחילה על כל פנים לדחוק את עצמו בכל זאת, למענו ולמען היקר לו, ולקום באשמורת. כי עת רצון היא, בה תקבל רחמים תחינתו. וכבר יזיר על כך מהרי"ץ בהקדמת 'סדר האשמורות' (שם), באומרו, 'על כן החלש יאמר גיבור אני, ולאחיו יאמר חזק'. אולם אם בכל אופן לא ניתן הדבר להיעשות, ההכרח לא יגונה אף כי גם לא ישובה. ויאמרן מחצות הלילה ואילך, אולם לא קודם לכן. ואף אם גם זאת אינו יכול, לכל הפחות יאמרן במשך היום, בבוקר או קודם תפילת מנחה וכדו'.

ובכל עת שתאה, יראה לחזר בכל מאודו, אחר מנין עשרה האומרים סליחות באותה העת, יהא הנוסח אשר יהא, אפילו משאר קהילות, והאל המקבל התפילות. ואל כביר לא ימאס תפילתן של רבים. וגם שעל ידי כך יוכל לומר שלש עשרה מדות בשלימות (וכמו שיבואר להלן).

הנתון בדוחק השעה, שאין עמו מספיק זמן לומר את כל הסליחות במיתון כנדרשו, יאמר י"ב סליחות המתופנות על סדר האלפא ביתא מכלל כל הסליחות שבסדר האשמורות. ורק את אלו שהציגן מהרי"ץ בהקדמת סדר 'אשמורות', 'כפי סדרן של ראשונים על פי רבינו האר"י ז"ל' [ההרצה לאמור אחרים תחתיהם לעורר הלב, יעין מש"כ בה בשו"ת אורן של חכמים חלק ב' סימן מ'].]

וראו הדבר שהממונים על הקהל יבררו שלוחי צבור, המעוררים את הצבור בקולם ותחינתם. האומרים את הסליחות במיתון והטעמה היתירה, מלבד היותם ראויים במעשיהם. שהתכלית הנרצית כעת הינה לעורר את הציבור באמירתן, ולא להוציאן ידי חובתן [וזה הטעם לעניות דעתי, לחלוקת סדר האשמורות לשלשה ארבעה שליחי צבור]. ועל כן יש להימנע מלהעלות לתיבה כפי ההזדמן. שלעתים מרובה בכך החסרון על היתרון, ופשוט למבין. ואם אין בנמצא, על כל פנים כל הקרוב (לכך), קרוב קודם'.

ברכות השחר, עטיפת טלית ואכילה ושתייה

הנה אף שהקימה כאמור נעשית בעוד לילה, מכל מקום מברך את כל ברכות השחר כולן, כולל נטילת ידים בברכה, שזמן ברכתן כבר מחצות הלילה. וצריך לברך ברכות התורה קודם אמירתן, כמבואר בתשובת הרמב"ם (פאר הדור סימן ק"ד), ובשולחן ערוך (סימן מ"ו סעיף ט'), וכן הוא בשתילי זיתים (שם ס"ק י"ח, וסימן תקפ"א ס"ק ב'). וכן כתבו מהר"י בשירי ומהר"י ונה בסידוריהם, וכן המנהג ידוע. [ומהרי"ץ (תכלאל עץ חיים מהדורא בתרא) העיד שהמנהג כדעת רבינו תם לברך רק לאחר עלות השחר. ולא פשט מנהג זה אצל הכל אף בתקופתו. ראה שתילי זיתים שם].

אורן של חכמים

זכה דורנו אשר בו כל הלכה ומנהג זוכים לבירור מקיף ונרחב, ליבון מעמיק ומאיר, אשר חושף את יסודותיו של כל דין או מנהג, ומעמידם בקרן אורה זו תורה.

בפרט אמורים דברים אלו כלפי מנהגי תימן, אשר בשנים האחרונות התפרסמו כמה וכמה ספרים חשובים העוסקים בבירור מקורותיהם הקדמונים, בפרט כאשר יש מהם שלכאורה שנויים במחלוקת, ורבה היא החובה לבדוק את יסודותיהם.

אחד מחיבורים חשובים ונכבדים אלו, הלא הוא שו"ת אורן של חכמים מאת הרה"ג רבי אורן צדוק שליט"א ראש בית ההוראה 'נזר ההוראה', אשר מאיר את עיני קוראי הגליון שלפנינו במאמרו הנפלאים בהלכות ומנהגי החודש - מידי חודש בחדשו.

בעשרות הסימנים שבשני חלקי החיבור, מתבארים בהרחבה בירורי הלכה ומנהג, חידושי דינים וביאורי סוגיות. מהם ראוי לציין נדונים מעניינים, כגון ברכת שהחיינו על פרי האבוקדו כאשר מורחים אותו על גבי פרוסת לחם, ואין אוכלים אותו בנפרד, ובירור מנהג תימן שהאשה מקבלת את השבת בהדלקה.

אקטואליות במיוחד לימים אלו - ימי הסליחות - הן התשובות בענין אמירת שנים עשר אלפא ביתא שבאשמורות, אם ניתן להמירן בסליחות אחרות המסודרות לפי סדר א' ב'. וכן לענין ישיבת הקהל בעת אמירת שלש עשרה מידות של רחמים, ובה מתבאר דין העמידה בעת אמירת דבר שבקדושה.

התשובות מסודרות וערוכות היטב בסדר נפלא, בליבון כל הלכה מהמסד עד הטפחות. מן המקור בסוגיות הש"ס, עבור בדברי הראשונים, וכלה בדברי אחרוני זמננו, עד הסיכום והמסקנא המעשית - לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

כדברי רבה של בני ברק, הגרש"צ רוזנבלט שליט"א [אשר זכה הרב המחבר ליצוק מים על ידיו בשימוש הוראה למעשה שנים רבות] בהסכמתו לחיבור, הרב המחבר שליט"א הינו תלמיד חכם עמל בתורה ומחפש האמת, ולא נותר אלא לחתום בברכתו - שיזכה להוסיף להגדיל תורה ולהאדירה, לכוון לאמיתתה של תורה ולעמקה של הלכה, ויהנו רבים לאורו.

להשגת הקונטרס: 055-6780361, 055-6783301.

במדור זה בעזרת ה' תתפרסמה סקירות קצרות על ספרים שונים, קדמונים ובני זמננו. מחברי ספרים המעוניינים לפרסם את ספרם במדור זה, אנא יצרו קשר עם המערכת.

היכי תמצוי?

מה המשותף בין אברהם אבינו, יואב בן צרויה, יהודה בן יעקב ואליהו הנביא?

תשובה: בכולם נאמר 'ויגש' (עין רש"י בראשית י"ח, כ"ג).

מי חי על חתיכת ברזל?

תשובה: עשיו, שנאמר בו 'על חרבך תחיה' (בראשית כ"ז, מ').

תקעו בחודש שופר

התקיעה שהביאה לשטפון האדיר

הגאון הצדיק רבי חיים סנאני זצ"ל, מגדולי צדיקי הדור האחרון, היה מסתובב בקהלות תימן ומחזק את היהודים בכל אטר ואתר. וכה מספר עליו (בהקדמת ספרו 'מקום מקדש'):

בהגיעו לכפר בני יוסף, בקשו ממנו יהודי המקום להשאיר עמם תקופת מה, להדרים בדרך התורה והיראה, וללמד את בניהם. נעתר רבנו לבקשתם, ארגו קבוצה של נערים, ושקד עמם יומם ולילה בדרך פקדש.

כשנודע לו הדבר, עמד בתפלה לפני הקדוש ברוך הוא, לקדש שמו בין הגויים ולהוריד להם גשם. והנה, כאשר גמר רבנו את תפלתו ותקע בשופר, גרדו גשמי עז - גשמי שטפון, שטפו את השדות, וסחפו עמם את כל עפר הארץ. העצים נעקרו והמדרגות שבהרים נפלו, והכל נשטף בזרם מים אדירים.

אותה ערביה חפשה עזין להצר לרבנו, והחלה לפרסם כי אין זה אלא מעשה רבנו, המתנפל להם להשמידם בכל מיני דרכים. היא הסיתה את בני עמה לנקם ברבנו, וסופה לא אחר לבוא.

באותו יום, כאשר בשלה ארוחת צהרים לבני ביתה, בעוד הקדרה הגדולה רותחת על גבי התנור, רצתה הערביה להקניס גזע עץ לתחתית התנור. אולם, בעודה עושה זאת נהפכה עליה הקדרה והיא נשפכה תיים - גן יאבדו כל אויביה ה'!

בני משפחתה העלילו שוב על רבנו, כי הוא בכשפיו הרגה, והחלו להסית את קרוביהם. אך שופט המחוז ערך חקירה מדקדקת, שמע את הדברים מראשם ועד סופם, ופסק כי היא אשמה במוותה, בהעלילה על חכם היהודים עלילות ברשע, וכי מותה הוא ענש מן השמים, על אשר פגעה באיש אלהים קדוש. מאז עלתה קרנם של היהודים בכל האזור, וסובביהם חששו מלהתנפל להם.

בהגיע ימי הסליחות היה רבנו קם עם תלמידיו, אומרים תקון חצות וסליחות, והוא היה תוקע בשופר באמירת שלש עשרה מידות, פמנהג ישראל קדושים.

כידוע, ערבני תימן - ובפרט בקפרי שרעב ואזרייה, היו פוחדים פחד נסתר מקול השופר, ופעמים רבות מנעו את היהודים מלתקוע בשופר, אפלו בראש השנה.

וכן מתאר בספר מסע לתימן את מרקם היחסים בין תושבי הכפר דועם, שהגויים היו באים לבקש מאת היהודים שיעתירו לה' לגשם בשנות בצורת, ולפעמים היו באים ודורשים זאת בחזקה. תקיעות שופר היו מעוררות בהם פחד נסתר, וזוהי הסבה שהניעה אותם לעתים להפריע בשעת התקיעות.

על כל פנים, בכפר בני יוסף גרו היה ודים והערבים אלו מול אלו, ורק סמטה צרה הפרידה ביניהם. באותה עת שררה בצורת באזור, וערביה

איור המיוחס לרבינו שלום שבזי זצ"ל

הגאון הקדוש רבי שלום שבזי זצ"ל

היהודי היחיד אותו העריצו המוסלמים • הצדיק שהיה יכול להעשיר ממים, אך לא רצה • המשורר שחיבר חמישה עשר אלף שירים • שביבי הוד לתולדותיו והליכותיו בקודש של המקובל הקדוש, נעים זמירות ישראל, רבינו שלום שבזי זצ"ל

האימאם. הוזהר שלא שליחים לכל קצות המדינה שיתפללו לבריאותו, וכל המוסלמים הלכו למסגדיהם להתפלל לשלום האימאם החולה. אך תפלות המוסלמים לא הועילו, והאימאם איבד את הכרתו, וחדל מלדבר. הכל היו סבורים שהנה עוד כמה דקות יוציא את נשמתו.

בחצר האימאם פשטה השמועה כי יהודי אחד בשם הרב שבזי המתגורר בבית קטן וצנוע, הוא מלומד בניסים ועושה נפלאות. תיכף ומיד הביאו את רבינו לבית המלכות אל האימאם החולה.

התקרב רבינו אל החולה, וראה כי עוד מעט ימות. עמד והכריז: 'האימאם נמצא בדרכו לעולם האמת. אקים אותו לתחייה, אך תמורת זאת אבקש שני דברים: ראשית, לשבת על נחלת השדה שליך תעז, אשר קנית, והוא מנע ממני להתישב בה. שנית, הבטחה כי האימאם לא יהיה שונא יהודים.'

ענו כל השרים ואמרו: 'אנו חותמים על כך. ומכיון שאנו מסכימים, יסכים גם האימאם לכשיבא'.

אמרו שאין יכולים לתת את דמיה אלא הסוחרים הגדולים שבבומביי, כי היא יקרה ביותר עד שאי אפשר להעריך את מחירה כאן!

לקח רבינו שלום את האבנים הטובות מידו והניחן במים, עד שנמחו וחזרו למים. אמר לו, 'בני, לא צריך. אם אני רוצה להעשיר, אני יכול בכוח ה' יתברך להעשיר ממים. אלא אין לסמוך על הנס, ואם עושים לאדם - מנכים מזכויותיו. וכי באתי לאכול עולמי בחיי? וכך אמר התנא: 'כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה' וכו'. ומה שאני נוטל חצי ריאל או ריאל, אינו אלא כדי לזכות עושי מצוה. עתה קום, השב את הכסף לבעליו ויתנו לצדקה, כי יש בעלי בתים נצרכים יותר ממני'.

היהודי המשתומם הפציר ברבינו לקחת ולו מעט מהממון הרב, אך הוא הסכים ליטול רק חמישה ריאלים בלבד, ואת היתר השיב לעיר צנעא.

הריפוי המופלא

פעם אחת חלה האימאם של תימן מחלה אנושה. כל רופאי תימן ומחוצה לה, הוזעקו לתעז עיר המחוז של שרעב לרפא את האימאם. אך כל הנסיונות לרפאו, וכל מיני התרופות שרקחו לו, היו ללא הועיל. כולם התייאשו, ואיבדו כל תקווה.

בבית המלכות דאגו דאגה גדולה לחיי

לשוני עט סופר מהיר

חיבורו הידוע של רבינו שלום שבזי הוא 'חמדת ימים' על התורה, וכן כתב פירוש על הלכות שחיטה להרמב"ם, פירוש על ההפטרות, וסגולות שונות. ברם, רבינו נודע ביותר בשיריו הרבים והמופלאים, מהם נשתמרו בידינו כתשע מאות (!) שירים. לפי המקובל, הוא חיבר חמישה עשר אלף שירים סך הכל, כמניין 'הו"ד'. שיריו הקדושים עוסקים בקשר הנצחי שבין עם ישראל והקב"ה, ויש מהם הכוללים חידות בתורה לידידיו הרבנים, ומכולם נלמד מוסר השכל רב.

עובדה מעניינת שנמצאה בכתביו, נוגעת לימים אלו. בתכלאל כתב יד קדשו של רבינו שלום שבזי כתוב, שמראים לציבור את השופר לפני התקיעות - משום כבוד המצוה!

ברכת ד' היא תעשיר

מעשה ביהודי מיושבי צנעא שמצא מציאה גדולה, ונדר להפריש ממנה מעשר, וליתנו לצדקה חשובה. מיד הפריש המעשר כהוגן, כשש מאות ריאלים, והביאם אל הגאון רבי יחיא עראקי הכהן זצ"ל, מרבי צנעא.

אמר לו, 'אני נדרתי שתהיה למצוה גדולה'. אמר לו: 'בני, מצוה גדולה פדיון שבויים, ואין אתנו שבויים. לפיכך, מצוה גדולה היא תלמוד תורה. לך ותביא זאת אל העיר תעז, לידי רבינו שלום שבזי, שהוא תלמיד חכם ועני והוגה בתורה תמיד'.

עמד היהודי ונסע אל עיר תעז, והביא חמור שעל גבו העמיס את משא הריאלים. הגיע לרבינו שלום ואמר לו, 'זו מנחה היא שלוחה לאדוני'. אמר לו, 'טוב בני'. הלך והביא שני כדים של חרס, ומילא אותם מים מהמעייין, וניגבם ותלאם באלן. הניח את הכדים כשהם נוטפים טיפין טיפין, והורה ליהודי לקרוא לו כאשר יפסיקו המים ליטוף.

כאשר אירע כך, בא רבינו שלום ושבר את הכדים. לפליאת היהודי, הוציא מהם שתי אבנים טובות מבהיקות: האחת גדולה והשניה קטנה. הניח הרב אותם בקופסא, ואמר לו: 'השכם בבקר וקח אותם ולך אל תגרי העיר מנא, ותראה כמה יסכימו לשלם עליהם. אבל אל תמכור אותם, אלא תשוב ותשיבני דבר'. הלך וחזר, באמרו: 'על הקטנה נתנו אלף אלפים דינרי זהב, אבל הגדולה

תולדות חייו

אחד ומיוחד מבין גדולי רבני יהדות תימן לדורותיהם, אשר פקע שמו והתפרסם שבחו בפי כל - לא רק בתימן אלא גם מחוצה לה, היה הגאון הקדוש רבי שלום שבזי זצ"ל, נעים זמירות ישראל, המכונה גם 'אבא שלום שבזי'.

רבינו נולד ביישוב נגד אלוליד שליך תעז, במחוז שרעב שבתימן, בשנת ה'שע"ט - לפני ארבע מאות שנים. אביו נקרא רבי יוסף בן אביגד, וגם ממנו נותרו מספר שירים שחיבר. הכינוי 'שבזי' נוסף לו בשל מגוריו ביישוב שבז.

בהיותו נער צעיר בשנים התייתם רבינו מאביו, ועקב כך נדד למרחקים בכדי לפרנס את משפחתו, ועסק במלאכת האריגה. גם לאחר ששב לעירו, היה בכל ימיו גולה מעיר לעיר, ובכל מקום היה נושא ונותן בדברי תורה עם ידידיו הרבנים, שהכירו בגדלותו העצומה.

מסופר עליו, שבכל ערב שבת נעשה לו נס קפיצת הדרך. הוא בא לארץ ישראל לשובות בה, פעם בירושלים, פעם בטבריה, פעם בעכו או בחברון, ובמוצאי השבת שב אל ארצו.

הגית בו יומם ולילה

בכל זמן ובכל עת, היתה התורה הקדושה מאור עיניו ומחמד לבו, ועל דלתותיה היה שקוד.

בתקופה מסוימת ישב באחד ההרים הגבוהים, הנקרא 'גבל שבז'. בראש ההר היו לו בית ומקווה, ואיש לא היה יכול לבוא לשם מחמת קדושתו. יתירה מזו, לא שכן עליו אפילו עוף, וזאת מקדושת תורתו של אותו צדיק.

כפי שמתארו הגאון רבי אברהם אלנדאף זצ"ל, בחיבורו אוצר ספרי תימן, היה רבי שלום מסתפק במועט, שכן מלאכתו היתה אריגת טליתות וכדומה - כי כך היא מלאכת רוב תושבי אזור דרום תימן - אך גם בעת עסקו במלאכתו לא פסק פיו מלגרוס דברי תורה.

מוסיף רבי אברהם פרט מעניין, כי עד היום נמצאים בערי שרעב יהודים העוסקים במלאכתם, מלאכת האריגה, ועם זאת לא פוסקות שפתותיהם מדברי תורה. ולא זו בלבד, אלא גם נשים צדקניות יש שם, שבידיהן אורגות, ובד בבד לומדות תוך כדי אריגתן - הלכות, אגדות וכדומה.

דָּאךְ אַכְתָּאב מֵלֶךְ סַעֲדָה בֵּית סַלִּימָאן אֶלְרֵיבִי כְּתִבְתָּהּ
 כִּינְ הִי מֵאֵהָ לְעֵינֵי הַעֵיד עֲלֵי דָאךְ סַעֲדָה אֶבְרָהָם
 פְּנַחֵס וְהַעֵיד עֲלֵי דָאךְ מַעֲוָה אֶבְרָהָם הַבָּה סֵלִים וְאַנָּה קָבַלְתָּ
 מִנְהֵם וְסַמַּעְתָּ נְטָקָהֶם שְׁלֵם בְּאֵי יוֹסֵף מִשְׁתָּח וְכַתְּבַת דָּאךְ
 יִכְוֵן שׁוֹבֵר לְמֵא כְּתִבְתָּ לֵב אֶלְרֵיבִי סַעֲדָה הַסּוֹפְרִים יִשְׂרָאֵל
 בְּאֵ יוֹסֵף מִשְׁתָּח לְאַנָּה מִגְלוֹד פִּי דָאךְ וְהַחֲמַנְתָּ לְבָא בְּאֵי
 וְבֵאן דָּאךְ אֶלְרֵיבִי הַחֲמַנְתָּ נְהָאד אֶלְרֵיבִי בְּחֹדֶשׁ אֶלְרֵיבִי בְּשַׁעַת אַתְּקִיבֵן
 לְשִׁטְרוֹת וְשִׁלְמָא לְרֵבֵב וְכָל יִשְׂרָאֵל

כתב יד קדשו של רבינו שלום שבזי זצ"ל

גדול הדורים, כי הרב הנאור הזה חיבר כשלושת אלפים שירים נאים ופיוטים נחמדים ויקרים, וכל עינים לו יחזה איך ועד כמה רוחב ליבו ועומק בינתו ברזי הסתרים, ואם תעמיק ותבין בשירותיו תראה מה רבה ענוותנותו כהלל הזקן ראש הציבורים, כי זה שר שלום האיש יותר עניו מכל אדם כמעט כמשה רבנו ע"ה מבחר כל היצורים'.

ציון קברו של רבינו שלום שבזי זצ"ל

אותה, וגם ציונה התקדש ורבים נושעו לאחר התפילה בו. ראוי לחתום בלשונו המופלאה של הגאון רבי שמואל ישועה זצ"ל, מרבני עדן, שתיאר את גדולתו במלים הבאות: 'עוד נוסף להתפלא על המשורר האביר אשר הופיע בעיר צנעא הגדולה זה כשלוש מאות שנה, אחרון בזמן וגדול המעלה, הוא הרב הגדול בענקים כמו"ר שלום שבזי זצ"ל לחיי העולם הבא. הוא האיש אשר בחר בו ה', הבקי בכל סתרי התורה, וכל עומק הלכה חמורה, אשר לא יאומן כי יסופר כי איש פרטי אשר חייו קצובים, יחבר כל כך שירים ויתר חיבורים, ישתוממו הרעיונים ויתמהו הנבונים איך וכמה כוחו גדול זה הרב

שנת ה'ת"ע, נתקדש קברו שבתעייז - גם אצל היהודים וגם אצל המוסלמים. אף בעיניהם נתפסת דמותו כדמות מופלאה של איש מופת בעל השגות עצומות ומחולל ניסים, ורבים הם הסיפורים על מופתיו וישועותיו.

הוא היה היחיד מבין חכמי תימן ששמו נישא בפי יהודי תימן - גברים נשים וטף - כדי לחזק את תחינתם להשי"ת בהזכרת זכות אבות, וכפי שהיו אומרים בכל עת: 'בזכות אבא שלם'. יתירה מזו, הוא היה היחיד מיהודי תימן שזכה להערצה גם בקרב המוסלמים, ואף באנציקלופדיה התימנית שנערכה בזמננו, ושמה 'אלמוסועה אלימניה', נכלל ערך שלם אודות האדם הגדול בענקים.

בניו של רבינו היו הגאונים רבי שמעון ורבי יהודה, אשר גם הם עסקו בתורה בכל עוז, ומשכו את ידם במלאכת השירה.

בתו, מרת שמעה, נפטרה בחייו לאחר שביקש בן השייך המוסלמי לישא

ירק רבינו בפיו, וקרא: 'תלך המחלה הרעה'.

מיד פקח המלך את עיניו העצומות. לא עברו הרבה רגעים והוא ביקש לאכול ולשתות, ואף רצה לרדת ממיטתו. הנוכחים סיפרו למלך את כל קורותיו בשעת מחלתו, וגם הצביעו על היהודי שעמד לפניו, שעלה על כל הרופאים והמומחים והתפלות של המוסלמים במסגדים, ואך ורק הוא, היהודי, ריפאו. שאל המלך: 'מיהו? אמרו לו: 'זהו יהודי בעל נס גדול, בזכותו קמת לתחייה, ומכיון שהצליח, מגיע לו פרס גדול' - רמזו השירים לאימאם.

אמר להם המלך: 'אני מסכים לכל מה שתחליטו לתת לו' - וירד ממיטתו בריא ושלם.

מאז הפך האימאם משונא לידיד היהודים, ורבינו היה מתבודד ולומד תורה בנחלתו, שבה נקבר לימים.

צדיקים במיתתם קרויים חיים לאחר שנתבקש לבית עולמו, בט' שבט

מהנעשה בעמותה

נוסף בישובי בנימין, כאשר על הפרק עומדים מיזמים לפתיחת סניפים נוספים.

הרצאות לגיל הזהב

במסגרת פעילות הארגון נמסרות הרצאות רבות ומעניינות בנושאים מגוונים, בבתי אבות ומועדוני יום ברחבי הארץ, על ידי מיטב המרצים ומוסרי השיעורים, המרתקים את השומעים בדבריהם המחכימים.

לאחרונה נמסרו הרצאות על ידי הגב' אסתר קאפח במועדוניות שבבית דגן, גאולי תימן וקרית עקרון. ההרצאות עסקו באורחות חיים ומורשת יהדות תימן, והשומעים הנפעמים הביעו את רשמייהם הנלהבים והגיבו כחום על הדברים.

פרטים נוספים על פעילויות חדשות ומגוונות של העמותה - בקרוב!

מורי בשטח

פרוייקט יחודי במסגרת פעילות עמותת 'ארגון יוצאי תימן', הינו 'מורי בשטח'. לנגד עינינו עומד הרצון העז לקדם את שימור המסורת והמורשת המפוארת מגיל

קטן, וללמד תינוקות של בית רבן את הקריאה בתורה לפי המסורת העתיקה וההגייה הנכונה, כפי שנעשה עד עתה בסניף הקיים בעיר

מודיעין עילית.

מלבד הרחבת הפעילות לסניף במושב **אחיעזר**, זכינו בס"ד לסניף

קדש ש"י

הקדש ע"ש שלמה ויהודית תעשה ז"ל

הקדש הוקמה על ידם להנצחתם ולמטרות צדקה, למען שדרוג מחלקות ילדים בבתי חולים, לפיתוח מוסדות לילדים בסיכון, ועבור חגיגות בר מצוה לילדים ממשפחות מצוקה.

שיעורי תורה ברחבי הארץ

- הרה"ג אברהם בן משה שליט"א - ימים א'ד' לאחר ערבית, בית הכנסת 'אגודת אחים' שכונת פג'ה פתח תקוה.
- הרה"ג רן הראל שליט"א - ימים א'ד' בשעה 19:30, בית הכנסת 'ישורון' נהריה.
- הרה"ג יוסף סאמין שליט"א - יום א' בשעה 19:30, בית הכנסת 'עינות מים', אשקלון.
- הרה"ג ירון צברי שליט"א - שבת בשעה 14:00, בית הכנסת 'משכן יהודה' רח' רות המזאביה, שכונת משה"ב.

לעדכון מערך השיעורים ניתן לשלוח למייל: hadeshbekirby@gmail.com

מחברים ומתחברים!

מעוניין להיות שגריר שלנו, ולהפיץ עלונים באזור מגוריך? לפרטים ניתן לפנות למערכת:

במייל: hadeshbekirby@gmail.com

טל': 054-8410475

בית ההוראה המאורות

קו ההלכה הארצי לק"ק תימן

חייגו כעת: *8416

או בטל: 03-30-8888-5

הקדש שלמה ליהדות תימן

שיעורי מסורת אורחות שלום - עיר ביאמות הרב יחזקאל שיל"א

ניתן לשלוח שאלות גם במייל: sm08830222@gmail.com